

Освітня технологія „РОСТОК”

Учителю початкових класів

**Даницька М.В., Деревянко С.І.,
Вудняк І.А., Пушкарьова Т.О.**

УРОКИ

З НАВКОЛИШНЬОГО СВІТУ

в 2 класі

Частина III

Навчально-методичний посібник

Суми
ТОВ НВП „Росток А.В.Т.”
2020

Яке найкраще диво на Землі

Тема. А ось і я

Мета: формувати поняття про людину як живий організм, показати відмінність людини від інших живих істот; формувати уявлення про неповторність кожної людини, розширити знання учнів про місце людини в природі; виховувати любов до батьків, повагу один до одного; розвивати логічне мислення, уміння обстоювати власну думку, уяву і фантазію, пізнавальні інтереси учнів тощо.

Обладнання: додатковий дидактичний матеріал.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: основи здоров'я, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності

Школа – це нелічені книжки,
Задачі і постійні запитання,
Уроків кольорові пелюстки,
Твоє і однокласників навчання.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

– На минулих уроках ми з вами отримали багато знань про природу. І зараз за допомогою гри «Закінчи речення» я пропоную вам пригадати деякі факти.

- Природа буває... (*жива і нежива*).
- До неживої природи належать...
- До живої природи належать...
- Про цю частину живої природи говорять як про найскладніше, абсолютно унікальне створіння. Так говорять про... (*людину*).

– А як ви зрозуміли, що саме про людину так кажуть?

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

1. Робота з підручником.

– Скажіть, а чи знаєте ви, яке найкраще диво на

Землі? *(Учитель пропонує прочитати вірш на с. 3 та з його допомогою дати відповідь на це запитання.)*

2. Розповідь учителя з елементами бесіди.

– Людина – найскладніше створіння живої природи. З багатьох поглядів вона абсолютно унікальна: ходить на двох ногах, її пальці здатні виконувати найтонші точні рухи, у неї дуже складний мозок. Кожна людина унікальна і неповторна. Завдяки цьому вона займає особливе місце в природі.

– Сьогодні на уроці ви дізнаєтесь про... *(учитель визначає тему уроку).*

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття нових знань

– А чому, наприклад, я можу сказати, не знаючи Мар'яни, що це донька Дмитра? *(Тому що вона схожа на свого тата.)*

– Зараз кожен з вас попрацює з анкетною, котра допоможе вам і вашим друзям познайомитися ближче (с. 4-5). *(Діти в письмовій формі записують свої анкетні дані.)*

Фізкультхвилинка «Етюд»

Гра «Уяви собі» *(на основі цієї гри виникає «Асоціативний куц»).*

Учитель проводить паралель між клітинною будовою рослини та людського організму.

– Наш організм, як і організм рослини, складається з маленьких клітинок, котрі ми можемо побачити тільки під мікроскопом. Уявіть собі, що ви зернинка – маленька клітинка у збільшеному вигляді. *(Діти присідають.)*

– Вас кинули в сухий, холодний ґрунт. Чи будете ви рости? Чому? Які умови потрібні для того, щоб зернинка проросла? *(Тепло, вода.)* Уявіть, що земельку полив дощик, нагріло сонечко, і наша зернинка почала проростати – з неї з'явилося стебельце, листочки, які вона тягнула до сонечка, зміцнювався й ріс корінчик.

– А що потрібно, щоб дитина почувала себе комфортно? *(Відповіді дітей.)*

Складання асоціативного куца.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

Ситуативні завдання.

Ситуація 1. У ластівки з'явилися маленькі пташенята. Мама-ластівка навчає своїх малят. Як? *(За допомогою рухів і звуків.)*

Ситуація 2. У матері народилась донечка. Мама теж навчає її. Як? *(За допомогою рухів, мовлення.)*

Отже, людину від інших живих організмів відрізняють мова і мовлення *(додаємо до асоціативного куца)*.

– Ми вже знаємо, що людині для життя потрібні їжа, одяг, житло. Де вона все це бере?

Отже, людину від інших живих організмів відрізняє праця *(додаємо до асоціативного куца)*.

Людину від інших живих організмів відрізняє й те, що вона весь час думає, мислить, тобто має мислення *(додаємо до асоціативного куца)*.

VI. Включення в систему знань і повторення

Творча робота «Придумай символ» *(робота в групах)*.

– Ми з вами дуже різні, але є в нас і те, що нас єднає. Що це? Для того, щоб відповісти на це запитання, а також зрозуміти, навіщо живе справжня людина, я пропоную вам наступне завдання. Зараз ви попрацюєте зі статтею на с. 3 *(діти читають «ланцюжком»)*. Потім разом із членами своєї групи вам потрібно придумати певний символ і за допомогою «живої картинки» показати нам його. *(Для кожної групи один символ. Наприклад, перша група показує «картинку» для першого абзаца, друга – для другого й т. д.)*

Далі вчитель зачитує статтю ще раз, роблячи зупинки, діти показують свій символ.

– Що ви зрозуміли за допомогою цієї статті? *(Висловлювання дітей.)*

Учитель пропонує дітям прочитати останнє речення разом.

– Чому автор підручника виділив останнє речення, з якою метою це було зроблено?

VII. Рефлексія навчальної діяльності на уроці

– Поєднайте свої символи з асоціативним куцем і зробіть висновок: «Хто Ви?» (*дитина, котра живе для людей*).

VIII. Домашнє завдання

Підручник, с. 5, № 10; підготувати фотографії (малюнки) своїх родичів, а також приладдя, необхідне для аплікації.

Тема. Наша родина

Мета: учити дітей шанувати історію власного роду, сім'ї; розширювати знання учнів про родину та її значення в житті людей; розвивати пізнавальну активність, творче мислення учнів; виховувати дбайливе ставлення до речей, бажання піклуватися про членів родини.

Обладнання: фотографії, навчальне приладдя для аплікації.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, основи здоров'я.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності

Поставали всі рівненько,
Усміхнулися гарненько
Раз, два, три, чотири, п'ять
Починаєм працювати!

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення.

– Діти, сьогодні в нас дуже цікавий урок. Його тему ви дізнаєтесь, коли послухаете вірш.

Розкажу вам, друзі, я,
Що таке моя сім'я.

Разом дружно проживаєм
 І пісні про це співаєм.
 Люба матінка моя,
 Як пишаюсь нею я!
 В неї руки золоті,
 Серцем кожного зігріє.
 Тато сильний і завзятий,
 Він – господар в нашій хаті.
 Все майструє, все ладнає,
 Бо до всього хист він має.
 Дід і бабця у пошані –
 Вони праці ветерани.
 Всіх онуків ніжно люблять
 І як пташенят голублять.
 Є у мене ще й брати,
 Кращих в світі не знайти!
 Ось і вийшло: всіх сім «Я»,
 Знайте – це і є сім'я.

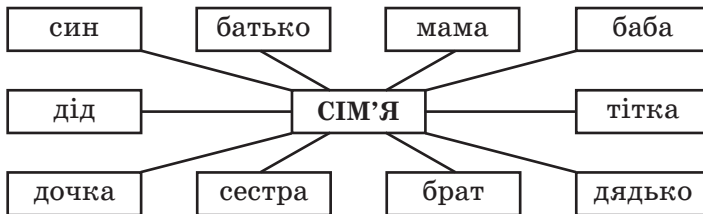
– Як би ви назвали цей вірш? (*Діти дають відповіді, наприклад, «Що таке моя сім'я».*)

– Тож яка тема нашого уроку? Про що ви сьогодні дізнаєтесь? (*Припущення дітей.*)

III. Виявлення причини утруднення та постановка мети діяльності

1. Побудова асоціативного куща.

– Хто може належати до вашої родини?

2. Розповідь з елементами бесіди.

Людині важко бути самотньою. Ні з ким поділитися думками, планами. Нікому допомогти, сказати слова співчуття. Ви скажете: а друг? Але ж друг не живе в одній оселі з тобою, з роками він може віддалитися й навіть

забути про тебе. Хто ж завжди з тобою в ділах, думках? Навіть тоді, коли перебуває не поруч? Хто підтримає у скрутну хвилину? Хто розділить твою радість? Кому буде боляче, коли ти зробиш хибний крок? І хто ніколи не відмовиться від тебе?

Це – твоя родина.

– Яке визначення ви б дали слову «родина»? Ось яке тлумачення подає словник: «Родина – група людей, що складається з батьків, дітей та інших близьких родичів, які проживають разом».

– Розкажіть, хто належить до вашої родини.

– Кого ми називаємо ріднею, родичами? (*Рідня, родичі – ті, хто належить до одного роду.*)

– А що таке рід? (*Рід – ряд поколінь, які походять від одного спільного предка, тобто найстаршого родича.*)

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття нових знань

1. Розповідь з елементами бесіди про родовідне дерево.
2. Прослуховування пісні Н. Яремчука «Родина».
3. Читання вислову, записаного на дошці.

Ріка вмирає без джерел,
дерева сохнуть без коріння.
У ріднім краї ти – орел,
твій родовід тут покоління (*В. Вихруш*).

– Яка основна думка цих слів?

Річки немає без джерела, дерева – без коріння, людини – без Батьківщини, без свого роду. Адже ми народились, живемо в Україні, тут живуть наші батьки, дідусі й бабусі. Отже, родовід наш тут, в Україні. Наші прадіди уявляли життя людей на землі як велетенське Дерево Роду. (*Показ родовідного дерева.*)

Свій маленький листочок на цьому дереві має кожен із вас. Гілки – ваші батьки, їхні сестри, брати. Стовбур – дідусь і бабуся. Відростки – їхні брати й сестри. Коріння – батьки ваших дідусів і бабусь. Люди завжди берегли пам'ять про своїх прадідів. Дехто міг нарахувати сім або більше поколінь свого роду.

– Для чого складається родовід?

Родовід, чи родовідне дерево, часто називають деревом пам'яті, бо кожна людина, яка приходить у цей світ, повинна залишити слід, пам'ять про себе. Ми маємо пам'ятати про них, шанувати свій рід, бо він дав нам життя.

Із покоління в покоління передається великий життєвий досвід, правила поведінки в сім'ї, куховарські рецепти, сімейні традиції, найдорожчі речі – найдорожчі не за ціною, а за родинною пам'яттю. Ці речі називають реліквіями.

Реліквія – річ, яку зберігають і особливо шанують як пам'ять про минуле.

V. Самостійна робота

Практична робота в підручнику (с. 6-7).

Фізкультхвилинка

Оцей пальчик – наш дідусь,
оцей пальчик – баба.
Оцей пальчик – наш татусь,
оцей пальчик – мама.
А цей пальчик – буду я!
От і вся моя сім'я!

VI. Включення в систему знань і повторення

1. Колективна робота з прислів'ями.

- 1) Яке дерево, такі в нього й квіточки,
Які батьки, такі й діточки.
- 2) Нащо той клад, коли в сім'ї лад.
- 3) Добрі дітки – батькам вінець, а злі діти – кінець.
– Як ви розумієте прислів'я?
– Що означає слово «лад»?
– За яких умов родина живе у злагоді?
– Чи можна таку родину назвати щасливою?
– Чи може якийсь член родини жити за своїми правилами, не рахуючись з іншими? Чому? Які в тебе стосунки з родичами?

2. Робота в групах.

- Розставте букви в порядку зростання, і ви дізнаєтесь, за яких умов існує сім'я.

3 2 5 4 1
Б Ю В О Л

6 5 8 7 2 3 9 1 4
І М Н Н О З Я Р У

3 2 4 1 5
С А К Л А

6 3 5 1 2 4 7 8
С Й І Ч У Н Т Ь

(Шана, доброта, любов, дружба, чесність, допомога, розуміння, працьовитість, ласка, чуйність.)

3. Презентація роботи груп.

VII. Включення в систему знань і повторення

1. Робота з підручником (с. 8, № 4).

2. Відповіді дітей на запитання вчителя:

– Що таке сім'я?

– Чим відрізняється сім'я від рідні?

– Що таке рід?

– Чому треба піклуватися про членів сім'ї?

– Що означає «жити по совісті»?

VIII. Рефлексія навчальної діяльності на уроці

– Як одним словом можна назвати людей, чиї фотографії ти розмістив на схемі свого родоводу?

– Чи згодні ви, що родовід називають деревом пам'яті? Чому?

– Які сімейні традиції переходять із покоління в покоління у вашій родині?

– Що таке реліквія?

IX. Домашнє завдання

Опрацювати матеріал підручника (с. 8, № 2).

Тема. Краса людського тіла. Корисне та шкідливе для організму людини

Мета: сформувати уявлення про красу тіла й неповторність кожної людини, красу тіла в русі тощо; учти доглядати за тілом, берегти здоров'я; узагальнити знання щодо режиму дня; розвивати логічне мислення, уміння обстоювати власну думку, обґрунтовувати відповідь; виховувати бажання вести здоровий спосіб життя.

Обладнання: таблиці, малюнки, додатковий матеріал.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: математика, літературне читання, основи здоров'я.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності

Вправа «Диригент оркестру».

Учитель проводить цю вправу на початку уроку з метою підняття настрою та налаштування дітей на активність, бажання працювати.

Він піднімає й опускає руки: чим вище (*нижче*) руки, тим гучніше (*тихіше*) діти плескають у долоні.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

1. Гра «Три скрині».

У вчителя на столі стоять 3 скриньки з надписами (*велика* – «Іграшки», *середня* – «Книжки», *маленька* – «Здоров'я»). У кожної дитини є конверт із трьома малюнками-символами відповідно до назв скриньок.

– Перед вами три скрині. Зараз мої помічники будуть підходити до вас із ними, а вам потрібно вибрати скриню та покласти до неї символ, котрий буде відповіддю на моє запитання: «Яка із цих скринь має найбільше значення для кожного з вас особисто?».

(Після цього завдання помічники рахують, скільки карток-символів отримав кожен, і повідомляють усім про результати. Звичайно, діти висловили різні «версії», у результаті виникає проблемна ситуація.)

– Я вдячна вам за те, що кожен висловив свою думку. Завдяки цьому в кожній із скринь тепер є певна кількість карток.

2. Гра «Незвичайний магазин».

(Учитель пропонує дітям поділитись на групи. Кожна група отримує завдання.)

– Уявіть собі, що ви потрапили до незвичайного магазину. Продайте мені, порадившись у групі, ту скриньку, котра для вас є найменш цінною. Якщо ви вибрали першу скриньку, то запишіть на аркуші цифру 1, другу – цифру 2, третю – цифру 3.

(Учні виконують завдання, коротко пояснюючи свої дії. Учитель збирає аркуші й повторює це завдання ще раз: «Продати скриньку, котра є найменш цінною з усіх».)

– Зачитайте по черзі назву скриньки, яку ви залишили собі.

(Звичайно, що найбільша кількість учнів залишає собі скриньку з надписом «Здоров'я».)

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

Учні відновлюють прислів'я.

– З давніх-давен мудрий народ складав про це слово дуже багато прислів'їв. Спробуйте, прочитавши деякі з них, вставити потрібне слово і пояснити власну думку.

(На дошці з'являються прислів'я з пропущеними словами: «Людина – творець свого...», «... людині все ...», «Бережи плаття, поки нове, а ... змолоду», «Найбільше багатство – ...».)

У результаті виконання цього завдання діти доходять висновку, що всі прислів'я мають відношення до слова «здоров'я».

Творча робота в групах.

– А зараз я хочу запропонувати вам придумати й намалювати символ здоров'я. Після виконання та обговорення цього завдання кожна команда висуває одного представника, який пояснює і демонструє

символи. (Виконані малюнки вивішуються на дошку. Далі вчитель пропонує прослідкувати й вибрати символ, який повторюється. Звичайно, що цей символ пов'язано зі спортом.)

Фізкультхвилинка

Хлопчики й дівчатка!
Колони порівняйте
Й розминку-веселинку
Зі мною починайте!

(Далі вчитель показує малюнки тварин, а діти виконують відповідні рухи, наприклад, «Ведмедик», «Жабка» і т. д.)

– Сьогодні ми почали урок із того, що за допомогою вправ дійшли висновку, яке значення здоров'я має в житті людини. А як іще називають здорову людину? (Красивою, ...)

– Виконавши наступне завдання, ви зможете прочитати тему нашого уроку:

Кропива – опива + аса
людина – ина + ськ + ого
стіл – с + після л «а».

(«Краса людського тіла».)

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття нового знання

Діти читають назву теми і намагаються поставити проблемні запитання.

– Чому здоров'я = краса = спорт? Скільки років цьому незвичайному рівнянню?

– Що ще, крім здоров'я, важливе для краси людського тіла? Чи можна впливати на власне тіло?

Групова робота за підручником (с. 9, №№ 1, 2, 3).

1 група за допомогою додаткової інформації, поданої у вигляді деформованого тексту, дізнається, звідки походить слово «олімпіада».

2 група працює над завданням № 2 у підручнику.

3 група за допомогою ключових фраз складає оповідання про Побігайка та Неквапійка.

(Після виконання завдань за допомогою «ажурної пилки» учні діляться інформацією з іншими учнями. Наприкінці вчитель дає картки кожній команді, щоб зрозуміти, як діти впорались із завданням. За допомогою карток-тестів діти роблять висновки про те, що здоров'я дорівнює красі й спорту.)

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

Робота в парах (с. 12, №№ 5-6). Після виконання завдань діти об'єднуються в групи та перевіряють, доповнюють виконані завдання.

– Скажіть, що ще, крім тренувань, потрібно робити, щоб мати красиве тіло? Чи всі ви впорались із завданням?

VI. Включення в систему знань і повторення

На дошці з'являється «асоціативний кущ», котрий відображає наступний висновок.

– Яке ж тіло можна вважати красивим?

Робота в підручнику (с. 11).

– Тіло людини – чудове творіння природи. Його красу прославляли композитори, поети, художники. Своє захоплення тілом людини вони висловили в музиці, у віршах, картинах, скульптурах тощо.

Учитель разом із дітьми розглядає фотографії скульптур, супроводжуючи перегляд пояснювальним текстом.

З кінця VII ст. до н. е. виникає монументальна грецька скульптура. Найпоширенішими в цей період стають два типи скульптури: оголеного юнака (*курос*) та одягненої дівчини (*кора*). Оскільки на змаганнях юнаки виступали оголеними, то скульптура з перших кроків

почала вирішувати проблеми пластики оголеного чоловічого тіла. Фігури куросів (*їх іще називають «архаїчними аполлонами»*) відтворювались монументально, узагальнено модельовано. Підкреслено атлетичну статуру: широкі плечі, вузькі стегна. Куточки вуст ледь піднято, що дозволило вченим увести термін «архаїчна посмішка», очі широко розплющені. Куроси присвячувались богам та атлетам. Матеріалом для них слугували камінь, дерево, мармур, бронза. Статуї кор зустрічаються рідше. Оскільки жінки того часу не брали участі у спортивних змаганнях, то їх зображали одягнутими в хітони та пеплоси. Очі кор подовжені, широко розкриті, «архаїчну посмішку» ледь намічено. Звичайно кор розфарбовували. У чоловічих фігурах підкреслено статичною позою стриманість, мужність, силу. Стриманість, благородство при підкресленій жіночості, ніжності можна побачити в образі кор. Усе це відбивало моральні ідеали греків періоду архаїки.

VII. Рефлексія навчальної діяльності на уроці

Вправа «Засели будиночок Краси».

Учитель вивішує на дошці макет будиночка Краси. У кожного з дітей на партах лежать стрічки. Учитель пропонує дітям, використовуючи знання, отримані на уроці, і власний досвід, намалювати символ-обіцянку, котрий допоможе кожному й надалі працювати над красою свого тіла. Після виконання діти прикріплюють символи на макеті.

- Якою була мета уроку?
- Чи впорались ми із поставленими завданнями?
- Кому з дітей ви подякуєте за допомогу?

VIII. Домашнє завдання

Підручник, № 4, с. 10.

Тема. Зовнішній вигляд людини

Мета: ознайомити з поняттям зовнішності та її значенням для людини; формувати в учнів переконання в тому, що кожна людина створює себе сама; виховувати розуміння краси, охайності, чистоти, почуття міри, бажання працювати над собою як особистістю.

Обладнання: засоби ІКТ, малюнки із зображенням охайного та неохайного підлітка, картки для групової роботи, картки з прислів'ями, картки з правилами для охайних.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, основи здоров'я, рідна мова, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності

Вправа «Вгору веселкою».

Учитель просить дітей підвестись, заплющити очі, зробити глибокий вдих, видих і уявити, що під час вдиху вони піднімаються вгору веселкою, а видихаючи, їдуть із неї, як з гірки. Вправа повторюється 3 рази. Охочі діляться враженнями про особистий емоційний стан.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

1. Мандрівка до країни «Усе навпаки» *(на дошці висять малюнки-ілюстрації, які зображують цю країну).*

– Уявіть, що ми з вами опинились у незвичайній країні. Подивіться, будь ласка, на малюнки та скажіть, що в них особливого?

– Які дії ви схвалюєте, а які – засуджуєте? Як можна назвати цю країну? Ось послухайте історію одного з жителів цієї країни. *(Учитель читає уривок із вірша «Отакий роззява».)*

Зранку він хутенько встав,
Піджака вдягати став,
Шусть руками в рукави –
З'ясувалось – то штани.

Отакий роззява –
Ліві двері справа.
Вбрав сорочку він, однак
Всі кричать йому: не так!
Одягнув пальто, проте
Всі кричать йому: не те!
Отакий роззява –
Ліві двері справа...

– Що можна сказати про героя цієї історії?
– Як ви вважаєте, чи пов'язано здоров'я людини з її зовнішнім виглядом?

2. Робота в підручнику (с. 15, № 3).

– Чи подобається вам це зображення? Чи хочете ви бути схожими на цих людей?

– Ми просто покинемо цю країну чи допоможемо її жителям? (*Постановка проблеми.*)

– Для того, щоб допомогти жителям країни «Усе навпаки», спробуйте прочитати тему нашого уроку: **«Зовнішній вигляд людини. Який вигляд мимаємо».**

– Сьогодні ми будемо говорити про зовнішність, її значення для людини; повторимо правила особистої гігієни та з'ясуємо, чи існує зв'язок між поведінкою та зовнішністю людини.

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

Творча робота в групі (телеграма героїв країни «Усе навпаки»).

Учитель пропонує дітям прочитати письмо-прохання жителів країни й виконати завдання. Кожна група отримує власне завдання: написати невеличку скаргу-монолог. *Перша група* пише «Монолог поганої постави», *друга група* – «Монолог брудної шкіри», *третья група* – «Монолог хворого зуба», *четверта група* – «Монолог неохайної зачіски», *п'ята група* – «Монолог брудних нігтів».

(*Після виконання роботи діти зачитують і обговорюють скарги та висловлюють пропозиції, чим можна допомогти в такій ситуації.*)

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття учнями нового знання

1. Розповідь учителя.

– Зовнішність людини – це те, що ми бачимо, перше, що впадає нам в око: який вигляд має людина, які в неї очі, волосся, як вона одягнута. Охайно вбрана, з акуратною зачіскою, людина завжди приваблива. З нею приємно поговорити, разом кудись піти, просто сидіти поруч у транспорті та, звичайно, за шкільною партою.

І навпаки, хлопчик чи дівчинка, що шмигає носом, бо не має носовичка, ховає за спину руки з брудними нігтями або виставляє напоказ брудні черевики з розв'язаними шнурками, не викликає симпатії, бажання бути поруч.

2. Робота в підручнику (с. 14).

– У кожної людини є бажання мати привабливу зовнішність. Про красивих людей у народі кажуть... Прочитайте прислів'я та поясніть, як ви розумієте їхній зміст (*робота в парах*).

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

Вправа «Анкетування».

– Для того, щоб повернутись додому й передати «рятівні монологи» – перлини усної народної творчості, котрі допоможуть жителям країни замислитись над ставленням до себе, головний лікар країни «Усе навпаки» хоче перевірити, як ви дотримуєтесь правил особистої гігієни. (*Діти працюють у парах і за обмежений час по черзі відповідають на питання анкети, підкреслюючи правильні відповіді.*)

1) Як ти дбаєш про поставу? (*Веду малорухливий спосіб життя, виконую фізичні вправи для розвитку сили, спритності, витривалості, сиджу довго в одному положенні перед дисплеєм комп'ютера; сплю на спині або животі й обов'язково на жорсткому матраці, подушка повинна бути маленькою та плоскою; читаю книги в ліжку; ношу важкий портфель; сиджу в положенні «нога на ногу» і стою, спираючись на одну ногу.*)

2) Правильно доглядати за своєю шкірою означає... (*догляд повинен бути систематичним і постійним;*

зволоження необов'язкове; правильне харчування – запорука гарної шкіри; шкіру обличчя добре захищають вітаміни С і Е, які виступають у ролі антиоксидантів; правильно очищати обличчя дуже важливо – це позбавить вас від багатьох проблем у майбутньому; слід забути про захист від сонця).

Аналогічно проводиться опитування про догляд за зубами, зачіскою, нігтями тощо.

VI. Включення в систему знань і повторення

Інсценізація на основі завдання № 1, с. 14.

Пропоную вам уважно послухати вірш Г. Несмашної «Пишаюсь тим, що я людина».

Пишаюсь тим, що я людина,
Що маю розум, почуття,
Що неповторна і єдина
І маю право на життя!

Пишаюсь тим, що я любити можу,
Своє добро у білий світ нести
І що несу свою життєву ношу
Лише для віри, світла, доброти.

– Яка головна думка цього вірша? У чому, крім зовнішності, полягає краса людини? (*Висновок роблять діти.*)

VII. Рефлексія навчальної діяльності на уроці

Повернемось до нашого дзеркала і намалюємо обличчя справжньої людини, на яку ви хотіли б бути схожими (*закриваємо аркушем малюнок на с. 15*).

– Сподіваюся, сьогодні на уроці ви не тільки зрозуміли значення охайності в житті людини, а й допомогли жителям країни зробити правильні висновки. Усі ваші поради я передам лікарю цієї країни, а він ознайомить жителів із ними.

Гра «Комплімент».

– А тепер поверніться один до одного й, дивлячись в очі своєму другу (подрузі), скажіть комплімент, подякуйте за допомогу.

VIII. Домашнє завдання

Виконати завдання № 4, с. 15.

Тема. Одяг. Мода. Історія костюма

Мета: поглибити й розширити знання дітей про одяг, історію його виникнення, про український національний костюм; розвивати естетичний смак, навички особистої гігієни, дбайливого ставлення до одягу як засобу збереження здоров'я та привабливості; виховувати почуття красивого і корисного, любов до рідного краю; учити берегти свою національну культуру.

Обладнання: засоби ІКТ (*презентації «Історія моди», «Історія розвитку національного українського костюма»*); малюнки із зображенням людей у костюмах різних епох і в українському одязі; картки для групової роботи.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: мистецтво, літературне читання, основи здоров'я, трудове навчання.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності

Вправа для зняття стресу.

– Готові працювати? Тоді заплющіть очі й уявіть себе на лісовій галявині. Несподівано почав дути холодний вітер. Вам дуже холодно, і ви обхопили плечі своїми рученятами, намагаючись зігрітись. Вітер ущухає, а тепле, ласкаве сонечко зігріває вас своїми промінцями. Вам стало тепло, ви поклали свої руки на парту, потягнулись до сонечка.

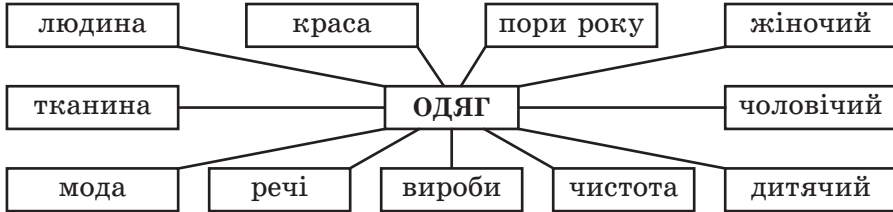
– Але зненацька знову подув холодний вітер. Вам стало холодно, і ви знову обхопили плечі, намагаючись зігрітись. Нарешті вітер ущух, а тепле, привітне сонечко зігріло вас своїми промінчиками. Вам стало дуже тепло, ви розплющили очі й потягнулись до сонечка, яке сьогодні завітало до нашого класу.

– Яке сонечко, на вашу думку, зараз у нашому класі?

– Діти, мені хочеться, щоб у нас на уроці була дуже-дуже тепла атмосфера!

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

1. Вправа «Асоціації». Учитель пропонує учням висловитись про те, які думки в них виникають, коли вони чують слово «одяг». На дошці з'являється «асоціативний куц».

2. Вправа «Аукціон ідей». Учитель пропонує дітям висловити думки з теми «Навіщо людині потрібен одяг?».

III. Виявлення причин утруднення та визначення мети діяльності

1. Виконання завдання № 3 в підручнику (с. 20).

Зі сторінки 18-19 підручника виберіть той одяг, у якому ви змогли б прийти до школи.

2. Вправа «Продовж речення».

На дошці надруковано початки речень. Учні читають їх і доповнюють.

– Сьогодні на уроці ми будемо говорити про... (одяг, історію одягу, національний одяг).

Ми спробуємо з'ясувати, коли... (з'явився перший одяг).

Які критерії слід враховувати, щоб... (бути модною, охайною, привабливою людиною).

Формування уявлення про необхідність вибору одягу за певними критеріями.

– На сьогоднішньому уроці ми помандруємо в минуле, ознайомимось зі скарбами нашого народу, які збереглися дотепер.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення і відкриття учнями нових знань

Робота в підручнику (с. 16-18).

– Нашу мандрівку ми почнемо із запитання: «Про що одяг може розповісти нам?» (Діти читають перше

речення і підкреслюють відповідь.)

– Мандруючи далі, я пропоную вам пояснити значення прислів'я «Одяг про хазяїна без слів розкаже», користуючись малюнками й додатковою інформацією. Сьогодні ви навіть перетворитесь на людей певної епохи або просто домалюєте їхній одяг (*робота в групах, яка триває 5 хвилин*).

Перша група – малюнок 1 «Одяг первісних людей». Skorиставшись текстом підручника і додатковою інформацією, діти розповідають, як вдягалися первісні люди. За допомогою підручних матеріалів вони можуть продемонструвати, як виглядав одяг людей у сиву давнину.

Інформація для вчителя

*** Відомості археологічних розкопок свідчать, що одяг з'явився вже на ранніх стадіях розвитку людського суспільства. Головним матеріалом для первісного одягу були шкури тварин. Необхідні для їх обробки інструменти (скребачки, ножі, проколки тощо) знаходять на стоянках первісних людей, які належать до мустьєрської епохи (100-40 тис. років тому). Найпершими видами одягу були, мабуть, пов'язки на стегнах і плащі. Потім, прив'язавши до поясу дві довгі шкури, які захистили ноги від колючок, людина отримала панчохи; згодом з'явилися нарукавники, котрі оберігали руки від пошкоджень. І нарешті, усі ці окремі частини одягу почали з'єднувати в одне ціле, скріплюючи їх ниткою із жил або рослинних волокон.

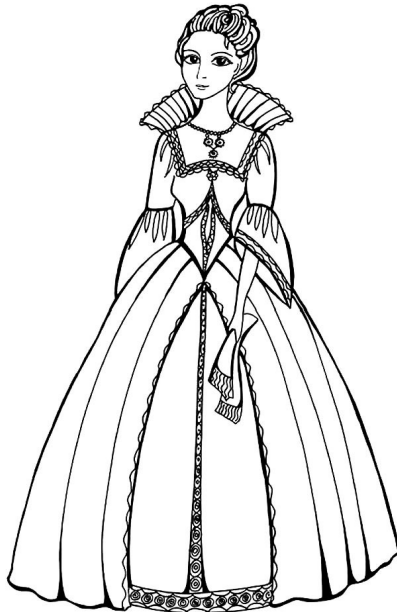
Друга група – малюнок 2 «Одяг єгиптян». Skorиставшись текстом підручника і додатковою інформацією, діти розповідають, як вдягались давні єгиптяни. За допомогою підручних матеріалів вони демонструють, як виглядав одяг представителів давньоєгипетської цивілізації.

*** Історія моди Стародавнього Єгипту бере свій початок із трикутних настегених пов'язок із фартухом – схенті, які прикрашались численними драпіровками. Пізніше ця модель чоловічого одягу вдосконалювалась, драпірування ставали складнішими й почали кріпитись

на талії поясом, прикрашеним орнаментом і золотими нитками. Зрозуміло, що такий одяг свідчив про високий соціальний статус його власника. З подальшим розвитком схенті почали носити як нижню білизну, надягаючи поверх цієї пов'язки прозору накидку, підперезану поясом. Доповнювали вбрання плісировка, різноманітні прикраси й головні убори.

Третя група – малюнок 3 «Європейський одяг 18 століття». Скориставшись малюнком у підручнику і додатковою інформацією, діти розповідають, як одягались тогочасні європейці. За допомогою олівців і фломастерів учні розмальовують, а потім демонструють, як виглядав костюм епохи бароко.

*** У 18 столітті модними вважались костюми, як підкреслюють жіночний силует. Тендітні плечі, округлі стегна і тонка талія – ось ідеал фігури цього періоду. Для того, щоб наблизитися до ідеалу, жінкам доводилося носити тісні корсети, а також масивні, вкрай незручні спідниці. Аристократки одягались у широкі дзвоноподібні сукні.

Четверта група – «Сучасний одяг».

П'ята група – «Український національний одяг».

Після виконання кожного завдання кожна команда по черзі демонструє та коментує результати своєї роботи.

Розповідь учителя з елементами бесіди, у процесі якої педагог використовує предмети українського національного строю, таблиці тощо.

– Національний костюм по-іншому ще називають «стрій», «вбрання», «шати». Цей одяг створювався протягом довгого часу, тому він може багато чого розповісти про нашу націю.

– Що є найголовнішим у національному строї?

– Розрізняють святкову та щоденну вишивану сорочку. Чоловіча вишиванка здебільшого коротка; комірець, рукав, а також виріз горловини оздоблено вишивкою. Комір з'єднували червоною стрічкою з китичками, що надавало строю оригінальності. Чоловічі штани підперізувались поясом. Головний убір чоловіка – шапка, капелюх.

Жіноча сорочка довга, з вишитими рукавами. До сорочки підбирали різне намисто. Поясний одяг на сході – плахта, на заході – спідниця-обгортка. Крім цього, одягали фартух, запаску, корсетку. Головний убір – стрічка, намітка, очіпок.

– Скажіть, яке взуття належить до українського національного строю?

Фізкультхвилинка

Під мелодію українського гопака діти виконують елементи українського танцю.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

1. Гра «Бліц-опитування».

– Найголовніший елемент українського одягу (*сорочка*).

– Взуття, яке входить до складу національного костюма (*чоботи*).

– Що влітають у вінок? (*Стрічку*.)

– Яку назву має чоловічий літній головний убір? (*Капелюх*.)

– Особливий елемент дівочого національного строю (*вінок*).

– Поясний одяг чоловіків (*штани*).

2. Гра «Що зайве?».

Вишита сорочка, штани, стрічка, пояс.

Жупан, вишивана блузка, штани, спідниця, капелюх, чоботи.

– Що входить до складу національного костюма?

– Що ви знаєте про український віночок? (*Діти роблять висновки.*)

Робота в підручнику (с. 18, № 1): учні пояснюють власний вибір.

VI. Включення в систему знань і повторення

Робота в підручнику (с. 20, № 4).

Робота в підручнику (с. 21, №№ 5-6).

– А що таке мода? Яку людину називають модною? (*Кожна група міркує над запитаннями і дає відповіді.*)

– Слово «мода» латинського походження й означає «правило», «образ».

Далі вчитель пропонує учням прочитати хором вірш на с. 22 (№ 7) і спробувати дати йому назву. Про який одяг ідеться у вірші? Хто зможе його одягти? Яка ж головна думка цього вірша?

VII. Рефлексія навчальної діяльності на уроці

– Про що ми сьогодні говорили на уроці?

– Що нового ви дізналися?

– Що вас вразило або зацікавило?

– Зараз я пропоную вам самостійно дібрати домашнє завдання за власним вибором.

VIII. Домашнє завдання

Виконати завдання № 8 або № 9.

Тема. Як ми себе поводимо

Мета: поглибити й розширити знання учнів про те, що не тільки зовнішність робить людей привабливими; сформувані переконання в необхідності дотримуватись чистоти, правил особистої гігієни; формувати звичку контролювати власну поведінку.

Обладнання: засоби ІКТ, картки для роботи в групах, інформаційні листи.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, образотворче мистецтво, основи здоров'я.

Хід уроку

I. Самовизначення до навчальної діяльності

Вправа «Дружний мікрофон».

– Дорогі діти! Погляньте один одному у вічі, посміхніться, передайте частинку свого гарного настрою іншим. От бачите, від ваших посмішок у класі стало затишніше й світліше. А зараз я пропоную вам закінчити вислів: «Сьогодні я хочу побажати всім...», передаючи іграшковий мікрофон далі.

Закінчує вчитель: «Сьогодні й завжди я хочу побажати всім бути гарними та привабливими».

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

Які асоціації у вас виникли, коли ви почули ці слова? Що робить нас гарними й привабливими людьми?

Демонстрація відеофрагментів із прикладами того, як люди чемно та нечемно поводять себе. Діти коментують ці сюжети й роблять висновки.

Учитель просить дітей прочитати тему уроку: «ЯКМИСЕБЕПОВОДИМО».

Учні розшифровують тему і ставлять запитання до цієї теми, визначаючи мету.

- Що означає бути привабливими й гарними?
- Що робить нас гарними та привабливими?
- Чи всяка гарна людина приваблива?

– Чи існують правила поведінки, за допомогою котрих можна стати привабливою людиною?

ІІІ. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

Складання колажу «Основні риси гарної та привабливої людини» (*робота в групах*). Презентація колажів.

ІV. Побудова проекту виходу з утруднення та відкриття дітьми нових знань

– Скажіть, а чи можна вважати, що ваші колажі повною мірою відображають основні риси гарної, привабливої людини? Спробуємо це визначити.

Фізкультхфилінка

Гра «Чемно-нечемно».

Якщо чемно – плескайте в долоні двічі, нечемно – один раз.

- 1) Допомогати маленьким, слабким, хворим.
- 2) Привітатися під час зустрічі.
- 3) Не виявляти уваги до рідних у день їх народження.
- 4) Допомогти підвестися, підняти річ, що впала.
- 5) Штовхнути й не вибачитись.
- 6) Не поступитися місцем у транспорті.
- 7) Придбати квитки в автобусі.
- 8) Бути завжди привітним.
- 9) Не берегти шкільні речі.
- 10) Насміхатися над недоліками інших людей.

Молодці! Ви розкрили ще один секрет привабливості. Приваблива людина повинна бути чемною.

Інсценізації.

- 1) Хто як вітається.
- 2) Етикет за столом.

V. Самостійна робота з перевіркою за еталоном

Робота в підручнику (№ 2, с. 24-25).

VI. Включення в систему знань і повторення

Учитель пропонує дітям виконати завдання №3, с. 25. Діти разом формулюють правила і записують їх у підручнику.

VII. Рефлексія навчальної діяльності

Гра «Склади квітку».

У конвертах на партах лежать пелюстки-правила.

Діти обирають найважливіші, на їхню думку, правила й утворюють квіточку. Отримавши її, вони дарують квітку своєму сусідові по парті. Серединкою квіточки є слова «гарна, приваблива людина».

VIII. Домашнє завдання

Підручник, с. 26, №№ 3, 4.

Тема. Ми – гарні, ми – погані

Мета: ознайомити учнів з основами спілкування, подати відомості та практичні рекомендації про види спілкування; формувати культуру спілкування; розвивати усне мовлення, уміння аналізувати ситуації; сприяти згуртованості дитячого колективу, виховувати любов до навколишнього світу; формувати уявлення про внутрішній світ людини, показати велич і красу добра, учити аналізу добрих і поганих вчинків; розвивати вміння осмислювати духовні цінності; спонукати до благородних вчинків.

Обладнання: засоби ІКТ, маленькі різнокольорові (4 кольори) серця із побажаннями, картинка-ребус, плакат «Дерево життя».

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, образотворче мистецтво, основи здоров'я.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

В небі завжди сонце світить ясно,
І в душі немає пустоти.
Світ тобі всміхається прекрасний,
Якщо є багато доброти.

Психологічний настрій «Хвилинка доброти».

– Заплющіть очі й подумки пошліть один одному добрі думки й позитивні почуття. Подаруйте усмішку другу для створення гарного настрою.

– А я хочу подарувати вам маленькі серця з побажаннями.

(Діти вибирають різнокольорові (4 кольори) серця і зачитують побажання, наприклад: «Приємно тебе бачити», «У тебе гарна посмішка», «У тебе добрі очі», «Дякую, що ти є», «Ти щедра дитина».)

II. Актуалізація знань, фіксація утруднення в діяльності

Технологія «Мікрофон».

– Давайте з'ясуємо, що ж таке доброта? *(Діти передають один одному мікрофон.)*

– Так, доброта – це насамперед уважне, чуйне ставлення до інших.

– Що сталося б зі світом, якби в ньому не залишилось добра? *(Наш світ загинув би.)*

– А що ви відчуваєте, коли вам роблять добро? *(Легко, радісно на серці.)*

Робота в підручнику (с. 27)

– Мабуть, не буває на світі абсолютно добрих і абсолютно злих людей. Як ви вважаєте? Одна й та сама людина в різний час, за різних обставин може робити добрі або погані вчинки.

Читання вірша (с. 27).

III. Виявлення причин утруднення та постановка мети діяльності

Обговорення прочитаного.

– Що дівчинка робила на початку вірша? *(Несла чашку із чаєм.)*

– Що трапилося? *(Вона посковзнулась і розбила чашку.)*

– Як дівчинка пояснила мамі цей випадок? *(Вона навмисно розбила ще одну чашку.)*

– Чи зрозуміла дівчинка, що вона накоїла? Що стало зрозуміло мамі?

Підручник, с. 27, № 1.

– Вам, мабуть, доводилося зустрічатись із такими випадками у вашому житті. Будь ласка, наведіть приклади. *(Діти наводять приклади за поданими зразками.)*

Формулювання теми і завдань уроку.

– Діти, прочитайте, будь ласка, прислів'я та подумайте, яку тему ми будемо обговорювати на нашому уроці?

Лихі вчинки ганьблять людину.

Не роби того, чого не слід робити.

Пташка красна пір'ям, а людина – вчинками.

Не роби іншому того, що було б неприємним тобі.

Учитель вислуховує відповіді дітей і узагальнює:

– Добре, діти. Молодці! Сьогодні ми з вами поговоримо про добрі та злі вчинки в нашому житті.

– Які ще прислів'я ви знаєте? *(Відповіді дітей, можна згадати ще кілька прислів'їв.)*

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття учнями нових знань

Завдання не на додавання і віднімання, а на повагу, розуміння і добре виховання.

Пропоную вам проаналізувати життєві ситуації й розказати, як мають вчинити діти. Для цього попрацюємо в групах. Пам'ятайте про правила роботи в групі.

1. Інтерактивний метод «Ажурна пилка».

1 група (підручник, с. 28, № 2): прочитати оповідання, придумати йому назву, дати відповіді на запитання; вибрати, який із поданих малюнків ілюструє це оповідання; дібрати слова з довідки.

2 група (підручник, с. 29, №3): прочитати оповідання, дати відповіді на запитання, дібрати прислів'я до оповідання.

3 група (підручник, с. 31, № 5): прочитати два оповідання й порівняти їх, знайшовши спільні та відмінні риси; у першому оповіданні знайти і підкреслити слова, які засвідчують добре ставлення до тварин.

2. Робота в «домашніх» групах.

Діти відкривають завдання в підручнику і знайомляться

з інформацією. Потім обговорюють її, даючи відповіді на поставлені запитання.

3. Робота в «експертних» групах.

Діти об'єднуються в групи за кольором фішки на своєму підручнику та обмінюються отриманою інформацією.

4. Повернення в «домашні» групи. Презентація груп:

- Чого не засвоїв хлопчик у першому оповіданні? *(Треба поважати людей похилого віку, допомагати їм.)*
- Як ви вважаєте, чого потрібно навчитися Людочці?
- Які прислів'я можна дібрати до цих двох оповідань?
- Як ви розумієте прислів'я «Хто багато обіцяє, той рідко слово тримає»?

Фізкультхвилинка

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

1. Розгадайте ребус. П О Д Г

2. Робота в підручнику (с. 32). Читання тексту.

Серед добрих вчинків є особливі. Це сміливі, благородні вчинки в тяжких умовах. Такі, на які здатна не кожна людина, а тільки смілива, добра, чесна. Такі вчинки люди називають подвигами.

- Скажіть, які риси характеру притаманні людям, котрі здійснили подвиги. Наведіть приклади (с. 33, № 7).
- Прочитайте вірш про рідний прапор і скажіть, чому ним треба гордитися (с. 33, № 8).
- Які подвиги українських воїнів-патріотів вам відомі?

VI. Включення в систему знань і повторення

1. Робота в підручнику (с. 30, № 4): дібрати до кожного малюнка смішинку й позначити її відповідною цифрою.

2. Творча робота. Складання дерева життя.

– Перед вами макет дерева. Воно сухе і мертве. Зараз ми вдихнемо в нього життя й силу. У вас на партах листочки. Напишіть на них слова, які притягує до себе доброта й добрі вчинки. Прочитайте їх і прикріпіть листочок. *(Учні читають слова та прикріплюють листочки до дерева.)*

– Наше деревце затріпотіло зеленим листячком від ваших добрих сердець і теплих слів.

VII. Самостійна робота із самоперевіркою

Підручник (с. 34, № 9): у віршах або просто своїми словами змалювати риси характеру, які вам подобаються або не подобаються в людях.

VIII. Рефлексія

– Чи важлива обговорювана тема?

– Поміркуйте над запитаннями: «Який я? Що я хотів би змінити в собі?»

Добрі слова – коріння.

Добрі думки – квіти.

Добрі справи – плоди.

Добрі серця – сади.

– Посміхніться сьогоднішньому уроку радістю пізнання.

IX. Домашнє завдання

Підручник (с. 32, № 6) – прочитати казки про подвиги про сучасних героїв. Зробити маленьку книжку з малюнками про одного з героїв.

Тема. Вчимося спілкуватися. Привітання, прощання

Мета: ознайомити учнів з основними правилами спілкування; розвивати мовлення, уміння спілкуватися; актуалізувати знання про мету спілкування; виховувати культуру мовленнєвого спілкування.

Обладнання: кольорові олівці, картки з віршами.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

Доброго ранку!

Доброго дня!

Лиш дзвіночок продзвенить,
Стану я уважним вмиць,
Бо роботи в нас багато,
Будем дружно працювати!

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

- З яких слів розпочався наш урок?
- Коли ми використовуємо ці слова?
- Послухайте казку-загадку й відгадайте, як називалися сини феї Ввічливості.

У феї Ввічливості було троє синів. Перший син прокидався разом зі сходом сонця, будив пташок, і ті своїм співом сповіщали, що настав ранок. Люди вставали, снідали й готувалися до трудового дня. А як сонце висувувало росу, до діла брався середущий брат. Він працював для ввічливих людей весь день, аж поки сонце не сховається за обрій. Тоді естафету підхоплював старший син. Він зустрічав перехожих на вечірніх вулицях, дарував приятні слова й усмішки. Матуся пишалася своїми синами, тому що вони дарували людям радість, з ними товаришувала кожна чемна людина.

– Хто з вас, діти, здогадався, як звали синів? (*Добрий ранок, Добрий день, Добрий вечір.*)

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

– Як ви вважаєте, про що ми будемо говорити сьогодні на уроці?

Робота в підручнику (с. 42, завдання № 1).

Діти формулюють тему уроку.

– Іноді зовні красива, акуратно вдягнена людина поводить себе грубо, непристойно. Така людина нікому не подобається. Навіть її зовнішній вигляд не може змінити думку оточуючих про неї. Усім нам хочеться спілкуватися, бути поруч із людьми добрими, чуйними, ввічливими. Уже по тому, як людина заходить до кімнати, вітається, яким тоном промовляє слова вітання, прощання, вдячності, можна зробити висновок про її культуру і вихованість. Існує багато правил культурної поведінки, безліч ввічливих слів.

Сьогодні ми зупинимось на словах вітання і прощання. Ви навчитесь, як правильно звертатись до людей, висловлювати їм слова вдячності.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття дітьми нового знання

1. Робота в підручнику (завдання № 2).

- Які слова вітання ви прочитали у вірші?
- А які ще ви знаєте слова вітання та прощання?
- Щодня ви спілкуєтесь зі своїми батьками, сусідами, друзями. Кому з них ви кажете «Ви», а кому – «ти»?
- Здавна в Україні до батьків звертались на «Ви», і це було виявом шанобливого ставлення до них. На «Ви» звертались до інших старших членів родини, до дорослих людей. Навіть незнайомі дорослі говорять один одному «Ви». Тільки до своїх ровесників ви можете звернутись на «ти».

2. Гра «Додайте чарівне слово».

- Розтопить серце будь-кого сердечне слово... (*«Дякую!»*).
- Зазеленіє древній пеня, коли почує... (*«Добрий день!»*).
- Коли згасає сонце у росі й зоря лягає лагідно на плечі, серед знайомих, рідних голосів ми чуємо привітне... (*«Добрий вечір!»*).
- Щоб знов зустрітись у годину призначену, кажу щиро завжди я всім... (*«До побачення!»*).

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

1. Робота в підручнику (завдання № 3).

- Привітатись можна не тільки словами, а й іншими засобами. Якими? Дізнаємось, виконавши завдання № 3. Виберіть квітку для привітання і розфарбуйте її.

2. Робота в підручнику (завдання № 5).

- Уявіть, що ви прийшли до зоопарку. Як би ви привітались із тваринами?

3. Робота за підручником (с. 45, завдання №№ 6-7). Фронтальна перевірка.

4. Робота в парах (с. 46, завдання № 9).

- Оберіть малюнок і привітайте один одного.

5. Робота з прислів'ям (підручник, завдання № 10). Пояснити зміст прислів'я.

– До якого малюнка можна віднести це прислів'я за змістом?

Фізкультхвилинка

Слід виконувати дії тільки тоді, коли вчитель називає слова ввічливості.

- Руки вгору, будь ласка!
- Присісти!
- Руки вперед, будь ласка!
- Пострибайте, будь ласка!

6. Гра «Так чи ні?».

Учитель висловлює твердження, а діти пояснюють, правильне воно чи ні.

– Якщо ви побачили знайомого здалека, крикніть привітання через усю вулицю.

– «Привіт» можна говорити всім без винятку.

– Коли заходить учитель, підводься без шуму.

– Коли ви йдете з батьками і вони вітаються зі своїми знайомими, вам слід мовчати.

– Якщо ви побачили знайомого здалеку, підніміть руку і помахайте йому або вклоніться.

– Не можна вітатися сидячи, – слід підвестися.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном

1. Підручник, с. 47, завдання № 11.

Учитель прикріплює на дошці слова, які діти повинні були підкреслити. Взаємоперевірка за підручником.

2. Методика «Порушена послідовність».

На дошці написано вірш із порушеною послідовністю рядків. Діти працюють у групах, відновлюючи правильну послідовність.

Шлють останнє «прощавай» –
Забирають в теплий край
Літечко з собою кличуть.
Журавлі летять, курличуть...

– Яке останнє слово у вірші? Що воно означає?

VII. Включення в систему знань і повторення

1. Підручник, с. 49, завдання № 15.

– Чи можна Вінні-Пуха назвати ввічливим? Чому?
Давайте допоможемо йому виправитись.

2. Робота з прислів'ями.

Слова щирого вітання дорожчі за частування.

Лагідне слово – що ясний день.

Добре слово краще за цукор і мед.

VIII. Рефлексія діяльності

– Чи цікаво вам було на уроці?

– Що вам найбільше запам'яталось?

У нашій рідній мові

Чарівні є слова.

Слова ці всім відомі,

Бо сила в них жива.

«Добриденень», «До побачення»,

І усмішка сія!

Велике мають значення

Оці прості слова!

Як скаже син чи донечка:

«Спасибі вам!», «Будь ласка!» –

Ясніше сяє сонечко,

В словах – любов і ласка.

Оці прості живі слова

Не забувайте, діти!

Від них і радість ожива,

В очах проміння світить.

Від цих чарівних, добрих слів

Тепліше людям жити,

Якщо ти їх не говорив,

То треба говорити!

Це «Дякую!» і «Добрий день!»,

«Пробачте», «Йдіть здорові» –

Вживайте, діти, їх щодень

У нашій рідній мові!

IX. Домашнє завдання

Підручник, с. 44, завдання № 4; с. 47, завдання № 12.

Тема. Звертання. Знайомство. Культура усного мовлення

Мета: поповнювати словниковий запас учнів; активізувати знання лексики; формувати комунікативну компетентність, мовленнєву культуру школярів; розвивати діалогічне мовлення, пам'ять, мислення; виховувати ввічливість, повагу до старших і однолітків.

Обладнання: засоби ІКТ, відеофрагменти, тлумачний словник, картки.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

Девіз уроку: «З маленької удачі починається великий успіх».

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

1. Опрацювання вірша «Добрі слова».

«Доброго ранку!» –
Мовлю за звичаєм.
Доброго ранку
Кожному зичу я.
«Доброго дня вам!» –
Людам бажаю,
«Вечором добрим»
Стрічних вітаю.
І посміхаються
У відповідь люди, –
Добрі слова ж бо
Для кожного любі.

(В. Бірюков.)

- Якими різними словами вітався автор вірша?
- Як іще можна привітатися?
- Як ви вітаєтесь із мамою, бабусею, другом, учителем?
- Для чого люди вітаються? Що означають ці слова?

2. Перевірка домашнього завдання (с. 47, № 12).

Учні читають складені відповіді Киці.

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

Прочитайте ще раз початок домашнього завдання. Які там є слова? Що вони означають?

Здрастуйте – це слово-вітання, а Киця – це слово-...?

Учні висловлюють свої думки.

– Сьогодні на уроці ми дізнаємось, що таке звертання, коли його використовують.

– Будемо говорити про правила спілкування та знайомства.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття дітьми нового знання

– Що ж таке звертання? Звернемося до тлумачного словника: «Звертання – слово або сполучення слів, що називають особу чи предмет, до яких звертається той, хто говорить».

Інсценізація:

– Діду! – гукала було дружина. – Чого тобі, бабо? – озивався на те чоловік. І так повелося з молодих літ, коли подібні звертання ще здавались їм дотепними.

Робота з підручником (завдання № 1-3, с. 50).

Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце,
Заирнуло у віконце.
Ми до нього повернулись
І до неба потягнулись.
Будем дружно присідати,
Сонечко розвеселяти.
Встали – сіли, встали – сіли,
Бачте, як розвеселили!
Стало сонце танцювати,
Нас до танцю припрошати.
Нумо разом, нумо всі
Потанцюймо по росі!

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

1. Робота з підручником (с. 52, завдання №№ 4, 5).

– Чого не знало порося?

– Давайте навчимо його правил спілкування!

2. Робота в групах.

Діти отримують картки з реченнями, у яких порушено послідовність слів. Учні встановлюють правильну послідовність і читають нові речення.

Ознайомлення з основними правилами спілкування.

1) Під час розмови з іншими людьми намагайся бути ввічливим.

2) Поважай співрозмовника, будь уважним, доброзичливим.

3) Уважно слухай того, з ким говориш, не перебивай його без вибачення.

4) Спілкуючися з іншими, намагайся не виявляти свого поганого настрою.

5) Не розмовляй без потреби голосно, не вживай грубих слів.

6) Під час розмови не викрикуй, не розмахуй руками.

– Чи дотримуетесь ви цих правил?

– Яке з них вам важко виконати?

3. Гра «Дружна пара». Складання діалогу (*робота в парах*).

– Зверніться до свого сусіда з будь-яким проханням у ввічливій формі, наприклад:

– Дай мені, будь ласка, синій олівець!

– Ось, тримай.

– Дякую.

Учитель викликає кілька пар учнів до дошки (*за бажанням*).

Учні слухають діалоги, аналізують їх.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном Підручник, с. 53, завдання № 6.

VII. Включення в систему знань і повторення

Уяви, що під час прогулянки ти побачив у дворі незнайомого хлопчика або дівчинку, і тобі захотілося з ним (нею) познайомитися. Склади діалог, користуючись поданим планом.

- 1) Привітання.
- 2) Знайомство.
- 3) Як він (вона) потрапив (потрапила) до цього двору.
- 4) Де він (вона) живе.
- 5) Задоволення від знайомства.

Робота в підручнику (с. 54-55).

VIII. Рефлексія

Гра «Завершіть думку».

- Коли вчитель заходить до класу, ви кажете...
- За зроблену вам послугу щиро промовляєте...
- Прощаючись, ви говорите...
- Щоб вам із задоволенням допомогла людина, потрібно не забувати про чарівне слово...

IX. Домашнє завдання

Підручник, с. 56, № 5.

Тема. Бесіда. Суперечка

Мета: повторити вже відомі дітям правила мовленнєвого етикету; ознайомити з правилами поведінки під час суперечки, дискусії; розвивати діалогічне мовлення учнів, збагачувати активний словник учнів, розвивати критичне мислення; виховувати уважне, чуйне, ввічливе ставлення до співрозмовника.

Обладнання: засоби ІКТ, презентація «Спілкування», сюжетні малюнки.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

- Як ви себе почуваєте, діти?
- Добре! З кожним днем все краще.

Хай буде все на землі, як належить:
Сонце – як сонце, літо – як літо,
Дощик – як дощик, діти – як діти!
Щоб урок наш був цікавим, минув швидко і з користю.

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

1. Учитель читає вірш.

Сію дитині
В серденько ласку,
Сійся-родися
Ніжне «Будь ласка»,
Вдячне «Спасибі»,
«Вибач» тремтливе,
Слово у серці –
Як зернятко в ниві.
«Доброго ранку!»,
«Світлої днини!»
Щедро даруй ти
Людям, дитино.

- Які ввічливі слова ви почули?
- У яких ситуаціях їх уживають?

2. Перевірка домашнього завдання (с. 56, № 5).

Діти розповідають, із ким вони бажають познайомитись і як це роблять.

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

- А про що ви хотіли б поговорити зі своїм новим знайомим?
- Чи вмієте ви вести бесіду? Чи знаєте, як правильно це робити?
- Сьогодні ми з вами поговоримо про основні правила етикету в ситуації бесіди, суперечки. Іншими словами, ми будемо вчитися вести бесіду, сперечатися, дискутувати.

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття дітьми нового знання

1. Робота в підручнику (с. 59, завдання № 1). Робота в парах. Учням потрібно обрати малюнок і скласти діалог відповідно до його змісту.

– Зараз ви вели бесіду. А як ви розумієте значення слів «суперечка», «дискусія»? *(Обговорення певного питання, де кожен обстоює власну думку.)*

– У чому полягає різниця між суперечкою та дискусією? *(Суперечка – спір, який виникає при обговоренні або вирішенні проблеми. Може характеризуватися гострою боротьбою протилежних сторін. Дискусія – це форма колективного обговорення, метою якого є виявити істину через зіставлення різних поглядів.)*

– Як ви думаєте, навіщо люди сперечаються, дискутують? Можливо, для того, щоб посваритися?

– Чим відрізняється сварка від суперечки або дискусії? *(Сварка – стан взаємної ворожої незлагоди, лайка.)*

2. Прослуховування оповідання С. Іванова «Суперечка про ввічливість».

– Зараз ми потрапимо в один клас і дізнаємось, яка суперечка виникла в ньому.

Суперечка про ввічливість

Після обіду в нас була розмова про ввічливість.

– От, наприклад, якщо я сиджу в автобусі, – закричала Ліза Петрова, – а входить бабуся, я їй одразу місцем поступаюся!

– Це кожен дурень знає! – крикнув Юрко Титаренко. – А ще треба сказати: «Сідайте, будь ласка!». Зрозуміла, вороно?

– Ти що, з привітом? – вигукнув Дмитрик Ковальов. – Треба сказати цій бабусі: «Будьте ласкаві, сідайте, будь ласка!». Зрозуміло? А так вона і не захоче сідати на твоє дурне місце!

– Та поки ти будеш говорити свої довгі козліні слова, бабуся, можливо, взагалі вилізе з автобуса!

– Не турбуйся! Бабуся не так вже швидко й стрибає. Сам скаче, а на інших звалює!

Сперечалися-сперечалися... І без кінця в розмові «пробігали» то віслюк, то козел, то ворона, то баран...

– Про що була дискусія в класі?

– Чи можна цих дітей назвати ввічливими?

– На що більше схожа їхня розмова: на суперечку чи на сварку? Чому?

- Говорять, що в суперечці народжується істина. Чи може народитися істина в такій суперечці?
- Чим, на вашу думку, закінчилась ця історія?
- Про що сперечались діти?
- Чи вміють ці діти дискутувати?
- Яких помилок вони припустились під час суперечки?

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

– Ввічлива людина під час суперечки, дискусії не скривдить, не образить іншого. Щоб висловити власну точку зору і при цьому не скривдити співрозмовника, уживають спеціальні слова і мовні звороти. (На дошці написано ці мовні звороти.)

– Прочитайте звороти, записані на дошці. Які з них, на вашу думку, ввічлива людина може використати під час дискусії? *(Я вважаю, що ти маєш рацію (не маєш рації)... Ти верзеш нісенітницю... Мені здається, що ти помиляєшся... Що ти мелеш?... Я згоден (не згоден) із тобою... Ти що, з привітом?... Вибач, я не можу з тобою погодитись... Поміркуймо разом...)*

– Коли ввічлива людина сперечається, щось доводить, вона нерідко вживає слова «я вважаю», «мені здається», «на мою думку». Чому?

– Так, щоб висловити свою точку зору, не нав'язуючи її співрозмовнику, не кривдячи його.

– Яким тоном звертаються один до одного під час суперечки?

– Треба обов'язково вміти стримувати свої емоції, особливо негативні!

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном

Робота в підручнику (с. 60, № 3).

VII. Включення в систему знань і повторення

1. Групова робота.

– А тепер кожен з вас спробує показати своє вміння ввічливо, доброзичливо вести суперечку.

– Об'єднайтеся, будь ласка, у групи. Кожна група отримує завдання розв'язати суперечливу ситуацію. Для цього учні впродовж 4-5 хвилин добирають і записують

докази та аргументи, які вони могли б навести, обстоюючи власну думку.

2. Робота в підручнику (с. 61, №№ 5-6).

Інсценізація уривку вірша в завданні № 7, с. 62.

– Ви сьогодні переконалися, що обговорення суперечливих питань як з однолітками, так і з дорослими буде успішним і не перетвориться на сварку лише тоді, коли співрозмовники будуть дотримуватись певних правил поведінки (мовного етикету): наводити вагомі докази, з гідністю визнавати правоту супротивника, вибачатися в разі помилки.

VIII. Рефлексія

– Чи навчилися ви чогось корисного на уроці? Чого саме?

– Чи знадобляться вам ці знання в повсякденному житті?

IX. Домашнє завдання

Підручник, с. 63, № 10.

Тема. Щире слово – комплімент. Лестощі, похвала

Мета: пояснити учням сутність понять «похвала», «комплімент», «лестощі», учити розрізняти їх; розвивати вміння мовленнєвого етикету (складати компліменти); ознайомити з уживанням слів похвали, учити відрізняти похвалу від лестощів; виховувати повагу до оточуючих, відчуття власної гідності.

Обладнання: засоби ІКТ, уривок із мультфільмів «Влюблива ворона», «Ворона і Лисиця»; картки для гри «Збираймо букет компліментів» і роботи в парі; дерево компліментів.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, мистецтво, рідна мова.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

1. Вірш, який налаштовує на роботу
2. Робота в парі: побажання один одному успіхів у роботі.

II. Актуалізація знань, фіксація утруднення

1. Гра «Докажи слівце».

Учитель читає вірші про чарівні слова, а діти домовляють останнє слово разом з учителем.

2. За допомогою навідних запитань із досвіду дітей про похвалу та добрі слова з'ясовується поняття «похвала».

3. Перегляд уривка з мультфільму «Влюблива ворона» із завданням запам'ятати, що говорить ворона зайцеві та як поводить себе заєць.

4. За допомогою навідних запитань з'ясовується сутність поняття «комплімент».

5. Перегляд уривка з мультфільму «Ворона і Лисиця» із завданням запам'ятати, що говорить лисиця вороні.

6. Питання до класу:

- Чому лисиця, побачивши ворону, почала хвалити її?
- Чи приємні вороні ці слова? (*Так.*)
- Чи можна назвати ці слова похвалою, компліментом? (*Мабуть, так.*)
- Однак яку мету переслідує лисиця? (*Щоб ворона упустила сир.*)
- Це справжня, добра похвала? (*Ні.*)

Висновок:

– Це похвала не від душі, а з метою отримання вигоди, користі. Лисиця не просто хвалить, а догідливо вихваляє ворону, обманує, бреше. Значить, це не комплімент. А що ж тоді?

З'ясування поняття «лестоці».

За результатами висновків учні із допомогою вчителя складають схему на дошці:

- Що об'єднує ці поняття? (*Спільне значення «похвала».*)
- Чи можна поставити між ними знак рівняння (=)?
- Давайте спробуємо довести сьогодні на уроці, що ці поняття нерівнозначні.

III. Виявлення причин утруднення та постановка мети діяльності

За допомогою навідних запитань діти формулюють, про що вони повинні дізнатись на уроці, чого навчитися, визначають тема уроку: «Похвала. Комплімент. Лестощі».

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття учнями нових знань

1. Бесіда із життєвого досвіду учнів, у процесі якої з'ясовується, для чого потрібні компліменти, які слова люди використовують для цього.

2. Гра «Збираймо букет компліментів».

Працюючи в парі, діти розшифровують значення слів «розкішний», «чарівний», «привабливий», «прекрасний», «дивовижний», «чудесний», «ніжний», «красивий», «милий». Потім на дошці збирають «букет компліментів» із пелюсток.

Фізкультхвилинка

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

1. Робота в підручнику (с. 65, № 1).

Учням потрібно придумати й написати комплімент до кожного персонажа на малюнку.

Висновок: навіщо говорять компліменти?

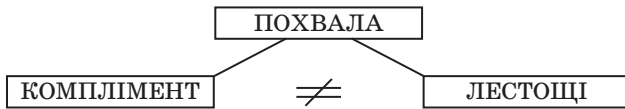
2. Робота в підручнику (с. 70, № 10).

– Прочитайте приказки. Що їх об'єднує? Напишіть відповідь у клітинках.

3. Висновок: що таке лестощі? У яких випадках лестять? (*Із вигодою для себе, із корисливих намірів.*)

Висновок: чи можна між компліментом і лестощами поставити знак рівняння? Ці поняття однакові?

Учні разом з учителем складають схему на дошці:

VI. Включення в систему знань і повторення

1. Робота в підручнику (с. 68, № 7-8).

2. Інсценізація «Карнавал на поляні казок».

Пропонується дізнатися, героям яких казок адресовано ці компліменти.

3. Практична робота. Робота в підручнику (с. 66, № 3). Пояснити приказку.

Учитель наводить учнів на роздуми про те, що компліменти приємні всім: і людям, і тваринам, і рослинам.

– Дерево розквітає від того, що за ним доглядають добрі руки.

Учитель відкриває дошку, на якій немає листячка: дерево «зачароване». Педагог пояснює дітям, що необхідно разом «виростити» дерево друзів. На отриманих від учителя листочках і квітках діти пишуть компліменти та приклеюють їх на дерево.

VII. Самостійна робота із самоперевіркою за еталоном

1 варіант. Серед запропонованих на картці слів вибрати потрібні й скласти рекомендації «Як треба робити компліменти».

2 варіант. Серед запропонованих на картці слів вибрати потрібні та скласти рекомендації «Як можна відповісти на комплімент».

Самоперевірка. На дошці вивішуються ці правила.

VIII. Рефлексія

Оцінювання своєї роботи на уроці за допомогою експрес-тесту.

IX. Домашнє завдання

Тема. Слово – срібло, мовчання – золото. Способи спілкування без слів

Мета: формувати в учнів уявлення про культуру спілкування, розвивати вміння спілкуватися з друзями, однокласниками, рідними; розвивати усне мовлення, мислення, уміння узагальнювати, робити висновки; виховувати культуру спілкування, дружні стосунки, сприяти формуванню учнівського колективу.

Обладнання: предметні малюнки.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Інтеграція: літературне читання, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

Вправа «Криголам».

Наш урок повинен бути:

У – урожайним
Р – розвивальним
О – організованим
К – красивим!

Побажаємо собі успіху! Посміхнімося! Нехай гарний настрій допоможе нам міркувати, бути розумними та кмітливими.

Я дуже хотіла б, щоб гарний настрій не полишав усіх нас до кінця уроку. Тому зараз ми прочитаємо девіз нашого уроку:

«Якщо хочеш, щоб життя тобі посміхнулося, спочатку сам посміхнися життю!»

II. Актуалізація знань і фіксація утруднення

Прослухайте вірш.

Невигадана історія про появу мови

Колись первісні люди
не знали ані слова,
не вміли пояснити:
це – мамонт, то – корова.

Вони порозумілися
старались між собою –
показували пальцем,
кивали головою.

Якщо чужинці раптом
з'являлися з-за лісу, –
нахмурювали брови,
хапалися за списа.

Стрічали друзів з миром,
усміхнено, охоче,
і дивувались щиро,
до неба звівши очі.

А потім, щоб онукам
про все це розказати,
то вигадали мову
і стали розмовляти.

– За допомогою чого люди можуть передавати один одному інформацію?

– Якими засобами, крім слів, це можливо зробити?
(*Мова жестів, дорожні знаки, азбука Морзе, світлофор, маяк.*)

III. Виявлення причин утруднення. Постановка мети діяльності

Вправа «мозковий штурм».

– Діти, який зараз у вас настрій? Покажіть його за допомогою виразу обличчя.

– Моє запитання невідповідне. Чи завжди ми посміхаємося? А які ще емоції в нас бувають?

– Ми – люди, уміємо і знаємо багато чого. Ми працюємо, учимося, відпочиваємо, тобто живемо й розуміємо один одного тому, що вміємо розмовляти. Чи можна без слів зрозуміти іншу людину? Як? Так, завдяки погляду, виразу обличчя, рухам можна щось сказати і передати свій настрій, викликати схвалення чи незадоволення чиєюсь поведінкою, вчинком, зовнішнім виглядом.

– Сьогодні на уроці ми будемо спілкуватися за допомогою мовлення і без нього. Тема нашого уроку пов'язана з відомим прислів'ям...

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття дітьми нового знання.

1. Віртуальна екскурсія по континентах.

– А зараз ми будемо подорожувати світом. Я розкажу, як вітаються люди в різних країнах, а ви уявите себе жителями цих країн і привітаєте один одного так, як вони.

1) Україна: при зустрічі люди бажають один одному здоров'я й обмінюються дружнім рукоштовками.

2) Арабські країни: люди схрещують руки на грудях при зустрічі.

3) Китай: люди при зустрічі кланяються з витягнутими уздовж тіла руками.

4) Країни Латинської Америки: при зустрічі прийнято обніматися, навіть якщо це малознайомі або зовсім не знайомі люди.

5) Лапландія (регіон у Фінляндії, Швеції та Норвегії): люди труться носами при зустрічі.

6) Індія: люди стискають долоні перед собою і кланяються.

– Діти, погляньте: почувши наші привітання, у нас з'явився гість. Хто завітав до нас? Де ви можете зустрітись з ним? (Смс-повідомлення, електронні листи, соціальні мережі.)

– Хто такий Смайл? (Назва «смайл» походить від англійського «smile», що перекладається як «усмішка». Створювалися ці смайли для текстових повідомлень, листування. Наприклад, ви хочете написати людині щось жартівливе, але не впевнені, що вона вас зрозуміє. Так от, для цього й було розроблено символи-смайли.)

2. Робота в підручнику (с. 73, № 4). Вирізати смайлики та наклеїти їх біля відповідного слова.

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.

Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

– Яким буває вираз обличчя в мами, коли ви отримуєте високі оцінки? *(Учитель демонструє піктограми із зображенням емоцій радості, смутку, страху, гніву, подиву. Учні з-поміж запропонованих обирають ту, яка відповідає поставленому питанню.)*

– Який вираз обличчя буває в учителя, коли ви приходите з невиконаним домашнім завданням?

– Яким був би вираз обличчя в нас усіх, якби зараз за вікном на подвір'я школи приземлився літак?

– Бачите, як багато може розповісти про внутрішній стан людини обличчя. Кольори також можуть розповісти про настрій людини. *(Учитель демонструє картки жовтого, блакитного, червоного, синього, фіолетового, рожевого, коричневого кольорів; такий самий набір карток зменшеного розміру є на парті в кожного учня.)*

– Відчуйте свій настрій зараз, на уроці, і підніміть картку відповідного кольору.

– На що схожий ваш настрій: на яскравий сонячний день чи на похмурий дощовий вечір? *(Відповіді учнів.)*

– Ми говорили не словами, не реченнями, але все одно зрозуміли один одного.

VI. Самостійна робота із самоперевіркою за зразком

Робота в підручнику (с. 73, № 3). Учням потрібно скласти листа улюбленому казковому герою.

VII. Включення в систему знань і повторення

1. Рухи, якими виявляють емоції, – це ...
2. Вияв емоцій на твоєму обличчі – це ...
3. Семафор ввічливості.

– А тепер перевіримо, як ви засвоїли правила ввічливого спілкування. Я зачитаю репліки, а ви повинні показати тілом, без слів, де діти правильно спілкуються, а де ні. Якщо правильно – встати, показати «клас». Якщо неправильно – присісти.

– Дайте мені хлібину, – звертається хлопчик у магазині до продавця (*неправильно*).

– Вибачте, будь ласка, я штовхнула вас ненавмисно, – каже дівчина в автобусі (*правильно*).

– Покличте до телефону Марину (*неправильно*).

– Я трохи порвала цю книжку, підклейте її самі, – сказала дівчинка бібліотекарю (*неправильно*).

– Люба бабуся! Я із задоволенням тобі допоможу (*правильно*).

VIII. Рефлексія

– Чи змінився ваш настрій? Покажіть свій колір.

– Що вам найбільше запам'яталось? (*Відповіді дітей*). Покажіть мімікою, який у вас настрій наприкінці уроку. Мені дуже приємно, що всі ви усміхнені. Ми знаємо, що люди спілкуються словами і без слів. Ввічливість сприяє спілкуванню, взаєморозумінню і добрим стосункам.

Тема. Чемне і нечемне спілкування

Мета: учити дітей розрізняти поняття «чемність» – «нечемність», оцінювати гарні та погані вчинки, формувати навички культурної поведінки, дружні відносини між учнями класу; розвивати пам'ять, увагу, уяву, уміння порівнювати, аналізувати, робити висновки; виховувати повагу до однолітків і людей, старших за віком.

Обладнання: склянка з водою, грудочка землі, картки для створення асоціативного куща «Я і люди».

Тип уроку: урок-театралізація.

Інтеграція: літературне читання, мистецтво.

Хід уроку

I. Самовизначення до діяльності

– Давайте посміхнемось і ми з вами! Посміхніться один одному й мені! Поділившись посмішкою, ми з вами

виявили доброзичливе ставлення, взаємну прихильність і повагу.

– А від цього й настрій стає кращим, чи не так?

II. Актуалізація знань, фіксація утруднення в діяльності

1. Робота в підручнику (с. 74, № 1).

– Що ви бачите на малюнках? Підпишіть, будь ласка (вітання, прощання, знайомство, звертання).

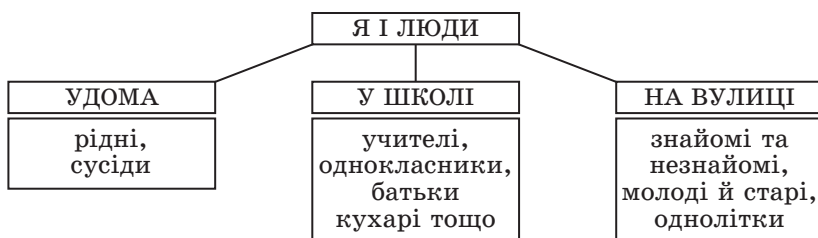
2. Робота в підручнику (с. 74, № 2).

– Отже, темою нашого уроку є спілкування.

III. Виявлення причин утруднення та постановка мети діяльності

Створення асоціативного куща «Я і люди».

Давайте разом спробуємо з'ясувати, зі скількома людьми ми спілкуємося щодня.

З ким вам приємно спілкуватися, а з ким – ні?

IV. Побудова проекту виходу з утруднення. Відкриття дітьми нового знання

Театралізація

Групова робота: кожна група отримує картку із життєвою ситуацією, обирає собі реквізит та показує театральний етюд на задану тему.

V. Первинне закріплення у зовнішньому мовленні

1. Обговорення побачених етюдів.

Висновок: спілкування буває «чемним» і «нечемним».

– У яких із побачених життєвих ситуацій ви особисто почували б себе комфортно?

Висновок: спілкування повинно бути тільки чемним.
2. Робота в підручнику (с. 75, № 4).

VI. Рефлексія

Про добру та лагідну людину часто кажуть, що в неї кришталево-чиста душа. Така, наприклад, як ця склянка з водою. Але іноді трапляються випадки, коли ви образили когось, штовхнули, сказали грубе слово. Погляньте, що сталося з вашою душею. (*Учитель кидає в одну зі склянок грудочку землі.*)

– Що сталося з водою?

– Те саме відбувається з людською душею: вона стає чорною, каламутною. Бажаю, щоб ваша душа була завжди чистою. А щоб це було так, слід поводитись таким чином, щоб не було соромно за власні вчинки.

VII. Домашнє завдання

Скласти розповідь на тему: «Я – чемна людина».

З М І С Т

ЯКЕ НАЙКРАЩЕ ДИВО НА ЗЕМЛІ

А ось і я	3
Наша родина	6
Краса людського тіла.	
Корисне та шкідливе для організму людини	11
Зовнішній вигляд людини	16
Одяг. Мода. Історія костюма	20
Як ми себе поводимо	26
Ми – гарні, ми – погані	28
Вчимося спілкуватися. Привітання, прощання	32
Звертання. Знайомство. Культура усного мовлення	37
Бесіда. Суперечка	40
Щире слово – комплімент. Лестоці, похвала	44
Слово – срібло, мовчання – золото.	
Способи спілкування без слів	48
Чемне і нечемне спілкування	50